

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 185/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Františkom Komkom, Hlavná 27, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cob 79/2017 a jeho rozsudkom z 27. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Františkom Komkom, Hlavná 27, Prešov, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cob 79/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“) a rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Cob 79/2017-113 z 27. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako žalovaný v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 21 Cb 153/2014 iniciovanom žalobcom, a to spoločnosťou [REDACTED] (ďalej len „žalobca“), o zaplatenie sumy 9 123,60 eur s príslušenstvom. Okresný súd uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie.

4. Krajský súd ako súd odvolací rozsudkom č. k. 6 Cob 79/2017-113 z 27. novembra 2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd svojím postupom v napadnutom konaní a napadnutým rozhodnutím porušil jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces.

6. Argumentuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny a jeho závery sú svojvoľné. Odvolací súd si osvojil závery rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom nie je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť, rozhodnutie neodpovedá na argumenty sťažovateľa, a teda je nepreskúmateľné.

7. Druhá línia argumentácie sťažovateľa spočíva v tom, že krajský súd vec nesprávne posúdil po právnej stránke. Sťažovateľ poukazuje na § 554 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení (ďalej len „Obchodný zákonník“), v zmysle ktorého sa splnením povinnosti odovzdať dielo rozumie jednak riadne ukončenie diela a zároveň aj jeho odovzdanie objednávateľovi. Sťažovateľ argumentuje, že v jeho prípade nedošlo k riadnemu odovzdaniu diela zhotoviteľom ako žalobcom, a preto on ako žalovaný nemal povinnosť mu za toto dielo uhradiť žalovanú peňažnú sumu. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd neprihliadli na toto ustanovenie a v rozpore s ním priznali žalobcovi právo na zaplatenie ceny za dielo.

7.1 Neprevzatie diela dôvodí tým, že nedošlo k podpisu listiny „*Výkaz prác*“ osobou oprávnenou na prevzatie diela v mene sťažovateľa, ale že podpis na tejto listine bol sfalšovaný.

7.2 V tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Cob 69/2016, ktorý podľa tvrdení sťažovateľa správne uvádza, že ak nedošlo k prevzatiu diela objednávateľom, nemožno od neho požadovať cenu za dielo. Ďalej poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23 Cdo 799/2009, v zmysle ktorého hmotnoprávnou podmienkou preukázania odovzdania a prevzatia diela je jeho prevzatie v písomnej forme, t. j. podpisom preberacieho protokolu osobou oprávnenou konať v mene objednávateľa, resp. objednávateľom.

8. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a zároveň rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého

rozhodnutia do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej. Dôvodnosť návrhu na odklad vykonateľnosti vidí sťažovateľ v existencii hrozby vzniku nenapraviteľnej ujmy plynúcej z možného exekučného výkonu napadnutého rozhodnutia, čo by pre sťažovateľa znamenalo vznik zbytočných nákladov a ďalších trov, pričom uvádza, že na strane žalobcu žiadna ujma nehrozí.

9. V merite veci žiada sťažovateľ, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6Cob 79/2017 – 113 z 27.11.2018 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6Cob 79/2017 – 113 z 27.11.2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 415,51 Eur na účet právneho zástupcu, JUDr. Františka Komku do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

16. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16.1 Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

17. Podľa § 246 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019.

18. Podľa § 419 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej len „CSP“) proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

19. V zmysle § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. V súlade s § 422 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

24. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Ochrana ústavnosti nie je výlučnou úlohou ústavného súdu, ale všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Aj pre všeobecné súdy vyplýva priamo z ústavy (čl. 46

ods. 1) povinnosť chrániť v konaní a pri rozhodovaní nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, preto sa subsidiárna právomoc ústavného súdu uplatní až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. napr. IV. ÚS 236/07). Ak teda právny poriadok poskytuje sťažovateľovi iné právne prostriedky ochrany práv garantovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, a to aj v podobe možnosti uplatnenia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov v konaní pred všeobecným súdom, nemôže sa pred ich vyčerpaním domáhať úspešne ochrany práv v konaní pred ústavným súdom. Konanie pred ústavným súdom predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 5/2013).

25. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde]. V prípade jej nesplnenia platí, že ústavná sťažnosť je neprípustná. Výnimkou z tohto pravidla je situácia, keď sťažovateľ preukáže, že právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Dôkazné bremeno pri preukazovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa je na sťažovateľovi.

26. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a napadnutým rozhodnutím krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a z dôvodu nedostatočného odôvodnenia až arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

27. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Ako už bolo naznačené, podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednaniu sťažnosti, je vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, ktorých uplatnenie sťažovateľovi právny poriadok priznáva. V civilnom sporovom konaní je to aj podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 419 a nasl. CSP, a to v situáciách, keď ho sťažovateľ má skutočne k dispozícii (I. ÚS 47/2020, III. ÚS 35/2019, I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019, I. ÚS 146/2018).

28. Argumentácia sťažovateľa spochybňuje právne posúdenie veci krajským súdom, konkrétne neprihliadnutie na § 554 Obchodného zákonníka, a napáda aj rozhodnutie krajského súdu ako celok z dôvodu jeho arbitrárnosti a nedostatočného odôvodnenia.

29. Možno konštatovať, že nesprávne právne posúdenie veci je dovolacím dôvodom podľa § 421 CSP za splnenia podmienok podľa § 422 CSP, ktoré v sťažovateľovom prípade splnené boli. Ústavný súd v rámci svojho postavenia v súlade s čl. 124 ústavy primárne nie je zjednocovateľom prípadných rozdielov v judikatúre krajských súdov, resp. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Túto úlohu zákonodarca zveril Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, a to prostredníctvom viacerých nástrojov, ku ktorým patrí aj inštitút dovolania. Námietačka smerujúca k porušeniu práva na spravodlivý proces v dôsledku nedostatočného odôvodnenia až arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia je uplatniteľná ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

30. Ústavný súd si uvedomuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ústavný súd sa pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) môže obmedziť výlučne na formálne posúdenie jeho prípustnosti. Dovolanie neprichádza do úvahy ako účinný prostriedok nápravy najmä vtedy, ak je na prvý pohľad zjavné, že dovolanie je v danom prípade neprípustné, napríklad preto, lebo to výslovne

vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 CSP, § 422 CSP a pod.). V okolnostiach prípadu sťažovateľa nešlo o žiaden z takýchto prípadov.

31. Ďalšou osobitnou výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ tvrdí a preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

32. Z podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky nepodal, čo na dopyt ústavného súdu potvrdil aj okresný súd. Sťažovateľ teda nevyčerpal všetky prostriedky nápravy, ktoré právny poriadok na ochranu jeho základných práv priznáva, a nevyužitie tohto prostriedku sťažovateľ neodôvodnil existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Z uvedeného dôvodu je podaná ústavná sťažnosť neprípustná v zmysle § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu